

Motion till riksdagen 2017/18:4107

av **Anders W Jonsson och Camilla Waltersson Grönvall (C, M)**

med anledning av prop. 2017/18:155 Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att altruistiskt surrogatmoderskap ska bli en tillåten metod för assisterad befruktning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under de senaste decennierna har forskningen gjort stora framsteg vad gäller assisterad befruktning. Parallellt med den medicinska utvecklingen har det också skett en attitydförändring i samhället vad gäller olika typer av sexuell läggning och varierande familjekonstellationer. Sammantaget har det resulterat i en större acceptans hos befolkningen för olika metoder för att skaffa barn.

Den dåvarande alliansregeringen tillsatte 2013 en utredning med uppdraget att se över hur möjligheterna för ofrivilligt barnlösa att bli föräldrar kunde utökas. Utredningens uppdrag omfattade bl.a. att lämna förslag för att ge ensamstående kvinnor möjlighet till assisterad befruktning på samma villkor som personer som lever i en parrelation, vilket sedan mynnade ut i ny lagstiftning som trädde i kraft i april 2016. Utredningen hade därtill i uppdrag att ta fram ett ställningstagande kring frågan om det ska krävas en genetisk koppling mellan barnet och föräldrarna vid assisterad befruktning samt huruvida surrogatmoderskap ska tillåtas i Sverige.

Det är positivt att möjligheterna för ofrivilligt barnlösa att bli föräldrar förbättrats under senare år. Inte minst genom möjligheten för ensamstående kvinnor att genomgå assisterad befruktning – en fråga som våra partier varit pådrivande i. Därför välkomnar vi propositionens förslag om att det bl.a. ska bli tillåtet att utföra befruktning utanför kroppen med enbart donerade könsceller, s.k. embryodonation. Däremot beklagar vi att

regeringen inte valt att gå fram med lagstiftning för att s.k. altruistiskt surrogatmoderskap ska bli en tillåten metod i Sverige.

Det övergripande perspektivet i frågan om utvidgade möjligheter för fler att bli föräldrar ska vara barnets bästa. Barn ska också ha rätt att i den mån det är möjligt ges kännedom om sitt ursprung. Vår uppfattning är att ansvarsfulla vuxna som vill bli föräldrar ska ges stöd till detta så långt det är möjligt. Ett ansvarsfullt föräldraskap bygger på förmågan att ge barnet kärlek, trygghet och omsorg – oberoende av på vilket sätt barnet blivit till, föräldrarnas sexuella läggning eller om föräldrarna lever i en parrelation.

Mot bakgrund av detta anser vi att man bör utreda hur en lagstiftning som tillåter altruistiskt surrogatmoderskap kan införas i Sverige. En sådan lagstiftning förutsätter att man belyser ett antal etiska och juridiska aspekter. Vi hyser stor respekt för komplexiteten gällande frågor som rör surrogatmoderskap. Vi är övertygade om att beslut om surrogatmoderskap inte fattas snabbt och oöverlagt under tidspress. Beslut om att genomföra ett altruistiskt surrogatmoderskap sker i själva verket mellan närstående och präglas av ömsesidig respekt, integritet, närhet och kärlek. Vi är övertygade om att det finns människor som vill kunna hjälpa en nära vän eller anhörig att skaffa barn. Vi har tilltro till att människor kan fatta välgrundade och avvägda beslut och ta ansvar för dessa. Det är emellertid viktigt att dessa beslut fattas utan risker för påtryckningar. Det är därför helt avgörande att säkerställa att påtryckningar och tvång inte får förekomma. Rätten till självbestämmande och informerat samtycke är helt central.

Vi noterar att regeringen i princip inte ägnar någon möda åt att redogöra för varför man inte valt att gå fram med ett förslag på lagstiftning kring altruistiskt surrogatmoderskap. Man motiverar beslutet att inte gå fram med lagstiftning som tillåter surrogatmoderskap i Sverige nästan uteslutande utifrån frågan om kommersiella surrogatarrangemang och de potentiella riskerna förknippade med dessa. Detta trots att altruistiskt surrogatmoderskap bygger på att det inte finns någon ekonomisk ersättning inblandad samt att det också finns en nära relation mellan surrogatmodern och de potentiella föräldrarna. Det är bekymmersamt att regeringen avfärdar alla former av surrogatarrangemang trots att det finns viktiga skillnader.

Antalet barn som blir till genom surrogatarrangemang har ökat i världen under senare år. Även i Sverige har det blivit allt vanligare att barnlösa par skaffar barn genom surrogatarrangemang i andra länder. Många av de familjer där barn blivit till via surrogatmoderskap utomlands har stött på stora problem vad gäller fastställandet av vårdnadshavare samt medborgarskap. Osäkerhet hos myndigheter och långa handläggningstider resulterar i att många barn står utan reell vårdnadshavare under lång tid, vilket är både rättsosäkert för barnet och psykiskt påfrestande för föräldrarna. Därför är det positivt att regeringen valt att frångå utredningen och lägger fram förslag i propositionen som syftar till att göra det enklare för socialnämnder att fastställa faderskap vid surrogatarrangemang utomlands. Det är dock angeläget att noggrant följa frågan för att säkerställa att lagstiftningen ger önskad effekt.

Anders W Jonsson (C)

Camilla Waltersson Grönvall (M)